

Załącznik do uchwały Nr IX/50/11
Rady Gminy w Nowych Ostrowach
z dnia 21 czerwca 2011 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011–2015**

Nowe Ostrowy 2011

WSTĘP

U progu XXI wieku na całym świecie w wielu międzyludzkich związkach, w tym także w rodzinie, ma miejsce fizyczna, psychiczna bądź seksualna przemoc. W Polsce niestety zjawisko przemocy w rodzinie występuje nader często.

Termin „przemoc w rodzinie” nie został czytelnie i jednoznacznie zdefiniowany. Przyjmuje się na ogół, że przez przemoc w rodzinie należy rozumieć wszelkie formy działań lub zaniechań sprawcy wobec członków rodziny, które skutkują fizycznymi i psychicznymi zagrożeniami dla zdrowia i życia ofiary przemocy.

Zdecydowanie najpoważniejszą trudnością w diagnozowaniu wielkości zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskiwanie wiarygodnych, rzeczywistych danych, charakteryzujących rozmiar przemocy, bowiem z wielu przyczyn przemoc w rodzinie jest problemem ukrytym. Nadal wiele ofiar zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów, takich jak wstyd, bezradność, nieufność, obawy o własne zdrowie i życie.

Prawo ofiary do bezpieczeństwa, do niepoddawania się przemocy stanowi priorytet gminnej polityki społecznej uwzględniany w działaniach, które zostaną podjęte.

Najczęściej występującym skutkiem przemocy są obrażenia fizyczne powodujące u ofiar urazy, rany, kalectwo czy nawet pozbawienie życia. Poza konsekwencjami dla zdrowia psychicznego maltretowane osoby mają problemy natury psychologicznej. Charakteryzuje je znacznie wyższy stopień niepokoju, depresji oraz dolegliwości cielesnych, niż osób, które nigdy nie były maltretowane. Często paraliżuje je strach oraz są zestresowane ciągłą groźbą możliwości wystąpienia agresji.

Zjawisku przemocy bardzo często towarzyszy nadużywanie alkoholu. W stanie nietrzeźwości znikają mechanizmy samokontroli i zachowania mogą być nieobliczalne. Nasilają się też zachowania agresywne nawet u ludzi na ogół spokojnych i opanowanych. Świadoma kontrola nad zachowaniem zmniejsza się wraz ze wzrostem upojenia. Wzrasta natomiast często nieuzasadnione poczucie pewności siebie. Osoba nietrzeźwa nie może być partnerem do negocjacji, rozmowy czy ugody. Pijany człowiek nie jest jednak zwolniony od odpowiedzialności za własne czyny.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16–19].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

- 1) Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia;
- 2) Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności;
- 3) Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu;
- 4) Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy;
- 5) Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

- „§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.
- §2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.
- §3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Nowe Ostrowy ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011–2015. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Nowe Ostrowy

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31.12. 2010r. Gmina Nowe Ostrowy liczyła 3.797 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kutnie wynosiła 284.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2010 przeprowadzonych zostało 22 interwencje domowe. W roku 2010 założono 5 „Niebieskich Kart”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w roku 2010 zgłoszonych było 12 wniosków w celu rozwiązania problemu alkoholowego. Skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe zastosowano w 4 przypadkach.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowych Ostrowach wynika, że w roku 2010 z zasiłków pomocy społecznej korzystało 480 osób, co stanowi 13% ludności gminy. Wśród dominujących przyczyn wymienianych jako powód do udzielenia pomocy finansowej były:

- 1) bezrobocie w 105 rodzinach;
- 2) ubóstwo w 75 rodzinach;
- 3) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w 32 rodzinach;
- 4) alkoholizm i problem alkoholowy w 24 rodzinach;
- 5) długotrwała lub ciężka choroba w 22 rodzinach.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

II Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy;
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiarom przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy;
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy;
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie;
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

-
- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
 - 2) promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy,
 - 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
 - 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1882 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).

I jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy.

V Realizatorzy Programu:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 2) Komisariat Policji;
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 4) placówki oświatowo-wychowawcze;
- 5) Zakład Opieki Zdrowotnej;
- 6) organizacje pozarządowe;
- 7) Sąd Rejonowy (Wydział Rodzinny i Nieletnich, Zespoły Kuratorskie).

VI Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- 1) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- 2) dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych;
- 3) dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią;
- 4) silne więzi rodzinne;
- 5) chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII Zagrożenia w realizacji zadań:

- 1) stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie;
- 2) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów;
- 4) problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach;
- 5) ubóstwo;
- 6) brak infrastruktury socjalnej w gminie.

VIII Realizacja celów Programu

CEL 1 Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy

Działania:

- 1) Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania:
 - a) Podmiot realizujący działanie:
 - Rada Gminy.
- 2) Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
 - a) Podmioty realizujące działanie:
 - Wójt Gminy.
- 3) Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:
 - a) pracownicy socjalni,
 - b) przedstawiciele oświaty,
 - c) przedstawiciele policji,
 - d) kuratorzy sądowi,
 - e) przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - f) przedstawiciele ochrony zdrowia,
 - g) przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- 4) Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
 - a) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
 - b) obalanie mitów na temat przemocy,
 - c) szkolenia na temat przemocy,
 - d) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
 - e) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
 - f) organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.
 - Podmioty realizujące działanie:
 - a) placówki oświatowo-wychowawcze,
 - b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - d) Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

CEL 2 Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

- 1) Izolowanie sprawców od ofiar;
- 2) Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych;
- 3) Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc;

-
- 4) Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Łęczycy o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

CEL 3 Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

- 1) Utworzenie punktu informacyjnego:
 - a) udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
 - b) udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
 - c) udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
 - d) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
 - Podmiot realizujący działanie:
 - a) Ośrodek Pomocy Społecznej.
- 2) Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
 - a) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
 - b) przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.
 - Podmioty realizujące działanie:
 - a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - b) Policja,
 - c) Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
 - d) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - e) przedstawiciele oświaty,
 - f) Przedstawiciele ochrony zdrowia.
- 3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
 - Podmioty realizujące działanie:
 - a) Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - b) policja,
 - c) Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowych Ostrowach, który przekazuje je Wójtowi Gminy.

System oceny monitorowania odbywać się będzie poprzez wskaźniki:

- 1) liczba prowadzonych na terenie gminy Nowe Ostrowy działań profilaktycznych w zakresie przemocy;
- 2) sporządzany corocznie raport przedstawiający zakres zjawiska przemocy w gminie;
- 3) liczba osób, rodzin i zasięg zjawiska przemocy na terenie gminy Nowe Ostrowy;

4) liczba zgłoszeń dotyczących przemocy w rodzinie.

Sprawozdawczość

Zebrane przez Zespół podczas monitorowania dane będą podstawą do oceny, jaka jest trafność, skuteczność, użyteczność i efektywność programu.

Opracowana do dnia 31 marca każdego roku sprawozdawczego ewaluacja, powinna określić czy cele programu są odpowiednie do ewaluujących potrzeb.

Wójt Gminy Nowe Ostrowy do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Gminy Nowe Ostrowy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków własnych Gminy oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł.